

Hra o chudobě: chudoba a sociální nerovnost

- Cílová skupina (-y):** Žákyně a žáci od 7. třídy
- Cíl:** Diskuse o chudobě a jiných formách sociální nerovnosti
- Metoda:** Změna perspektivy
- Délka:** Vyučovací jednotka (hodina)
- Pomůcky:** Popis rolí pro žákyně a žáky a dostatek místa pro neomezený pohyb vpřed
- Poznámka:** Toto cvičení nám dala k dispozici Birgit Meinhard-Schiebel.
Zdroj: polis aktuell: Armut in Österreich (polis aktuálně: Chudoba v Rakousku). č. 3, 2006, str 13-15, vyd.: Zentrum polis – Politik Lernen in der Schule (Hessgasse 1, 1010 Vídeň, tel. 01/42 77-274 44, service @politik-lernen.at, www.politik-lernen.at)
Cvičení je vybráno a přizpůsobeno z publikace Rady Evropy „Compass. A Manual on Human Rights Education with Young People (Council of Europe Publishing, 2. vydání, 2003): Celá verze v angličtině, francouzštině, ruštině a arabštině je k dispozici online na webových stránkách Rady Evropy: www.coe.int/hre

Cvičení > gender v zaměstnání / odborné oblasti > vzdělávací práce, práce s mládeží a sociální práce > Hra o chudobě

Popis:

Cvičení lze provádět i v klidném prostředí venku.

Na začátku cvičení by ve třídě měla panovat klidná atmosféra. Jako kulisu je možné pustit klidnou hudbu.

Každé žákyni a každému žákovi přiřadíte náhodně vybranou kartičku s popisem role. Všichni by si měli nechat obsah své kartičky pro sebe a neukazovat ji nikomu jinému. Požádejte nyní žáky/ně, aby si sedli (pokud je to možné na zem), přečetli si své kartičky a vcítili se do role. Na pomoc jim můžete přečíst některé z následujících otázek. Po každé otázce udělejte pauzu, aby žáci/žákyně měli čas na zamyslení a mohli si udělat představu o své roli a životě osoby, kterou představují.

Otázky

- Jaké bylo tvé dětství? Jak to vypadalo u vás doma? Jaké hry jsi hrál/a? Jak vydělávali rodiče na živobytí?
- Jak vypadá tvůj běžný den nyní? S jakými lidmi jsi v kontaktu? Co děláš ráno, odpoledne, večer?
- Jaké jsou tvé životní podmínky? Kde bydlíš? Kolik peněz máš k dispozici každý měsíc? Jak trávíš volný čas? Co děláš o prázdninách/na dovolené?
- Co tě baví? Z čeho máš strach?

Nyní nechte žáky/ně postavit se vedle sebe – jako na startovní čáře. Je důležité, aby přitom panovalo naprosté ticho a žáci neztratili kontakt se svými rolemi.

Vysvětlete žákům/žákyním, že nyní budete předčítat řadu situací, či událostí. Vždy, když budou moci na přečtenou větu odpovědět „ano“, ať udělají krok kupředu. V opačném případě ať zůstanou stát tam, kde právě jsou.

Nyní popořadě přečtěte jednotlivé situace. Po každé přečtené větě udělejte krátkou pauzu, aby měli žáci/žákyně čas popojít kupředu a porozhlédnout se po postavení ostatních.

Po přečtení poslední situace všechny požádejte, ať si pořádně prohlédnou svoji konečnou pozici: jak daleko popošli a kde jsou v porovnání s ostatními? Přečtěte jednotlivé role a začněte u toho, kdo došel nejdál. Potom by se všichni měli vrátit do pléna – pokud možno do kruhu. Dejte žákům/žákyním čas na to, aby se rozloučili se svou rolí, než budete pokračovat společnou diskuzí.

Diskuze

Začněte krátkou výměnou dojmů: jeden po druhém dostanou všichni příležitost v krátkosti říct, koho hráli a jak se během cvičení cítili. Zatím by neměli diskutovat, každý dojem zůstává nekomentován. (velmi důležité je nic nekritizovat – ani gesty, či bruchem.) Ten, kdo nic nechce říct, řekne prostě „další“.

Cvičení > gender v zaměstnání / odborné oblasti > vzdělávací práce, práce s mládeží a sociální práce > Hra o chudobě

Nyní společně diskutujte o následujících otázkách:

- Jaký to byl pocit, když jste mohli jít o krok dál a když jste museli zůstat stát?
- Ve které chvíli si ti, kteří se mohli často pohybovat kupředu, všimli, že ostatní zůstávají vzadu?
- Měl někdo občas pocit, že jeho/její postava neměla základní lidská práva? Jaké byly konkrétní příklady?
- Jak jednoduché či náročné bylo vcítit se do jednotlivých rolí? Hrál někdo roli, která mu připomínala skutečnou osobu, kterou znal?
- Které z postav byly nevíce zasaženy chudobou? Které nejméně? Jaké byly v jednotlivých případech příčiny chudoby nebo blahobytu?
- Odráží toto cvičení naši skutečnou společnost? Jakým způsobem?

Další práce

Zabývejte se konkrétněji pojmem chudoba. Co chápeme pod slovem chudoba? Liší se význam tohoto pojmu podle společenských rámcových podmínek? (Existuje např. rozdíl mezi pojetím chudoby v Rakousku a Nigeru?) V jaké podobě existuje chudoba v Rakousku? Jaké jsou její příčiny? Které skupiny obyvatelstva jsou jí postiženy nejvíce? Jak je vůbec možné, že v bohaté zemi, jako je Rakousko, žijí lidé v chudobě? Co konkrétně můžeme dělat proti chudobě v Rakousku? Vyřeší problém ve všech případech finanční podpora? Kterým skupinám ohroženým chudobou lze nejnáze pomoci? U kterých je to nejtěžší? Kdo má možnost něco udělat? Co mohou žáci/žákyně podniknout sami?

Eventuelně můžete zadat za úkol, aby žáci/žákyně samostatně vyhledali další informace k tématu. Například mohou hledat v médiích zprávy, které se nějak pojí s chudobou, nebo mohou kontaktovat organizace, které bojují proti chudobě.

Poznámka

Je dost dobře možné, že někteří žáci/žákyně jsou ohroženi chudobou. Berte na to při cvičení ohled a nepřiděluje role, které by se příliš blížily reálné situaci toho, koho se to týká. Doporučujeme přizpůsobit jak postavy tak situace zkušenostem a znalostem žáků/žákyně.

Popis situací

- Ještě nikdy jsi nezažil/a vážné finanční problémy.
- Máte zařízený byt s telefonem, internetem a kabelovou televizí.
- Máš pocit, že tvůj jazyk, vyznání a kultura jsou v Rakousku respektovány.

Cvičení > gender v zaměstnání / odborné oblasti > vzdělávací práce, práce s mládeží a sociální práce > Hra o chudobě

- Máš pocit, že tvůj názor na politické nebo sociální otázky má váhu a že tě lidé poslouchají, když řekneš svůj názor.
- Ostatní lidé tě při různých příležitostech žádají o radu.
- Nebojíš se, že tě zadržít policie.
- Víš, kam se obrátit, když potřebuješ radu nebo pomoc.
- Ještě nikdy jsi neměl/a pocit, že jsi diskriminován/a kvůli svému původu.
- Jsi dobře pojištěný/á pro případ nemoci či úrazu.
- Jednou za rok můžeš jet na dovolenou do zahraničí.
- Můžeš kdykoli pozvat kamarády/kamarádky k sobě na jídlo.
- Jsi spokojený/á se životem, který vedeš.
- Máš pocit, že můžeš studovat / profesně se věnovat tomu, co tě nejvíce oslovuje.
- Nemáš strach, že ti bude na ulici někdo spílat nebo tě napadne.
- Pokud bys chtěl/a, máš dobré vyhlídky na to, zaujmout jednou dobré místo v politice.
- Můžeš se účastnit mezinárodních seminářů v jiných zemích.
- Můžeš si dovolit jít aspoň jednou týdně do kina.
- Neděláš si starosti s budoucností svých dětí.
- Minimálně každé tři měsíce si můžeš koupit nové oblečení.
- Máš pocit, že tvé znalosti a dovednosti jsou ve společnosti, ve které žiješ, uznávané.
- Máš právo volit ve volbách do národní rady a obecní rady.
- Můžeš používat internet, když to potřebuješ.
- Na budoucnost myslíš s optimismem.

Popis rolí

1. Je ti 15 let a žiješ s rodiči a sedmi sourozenci v malém bytě v Linci. Tvá matka pracuje jako prodavačka v supermarketu, otec je nezaměstnaný.
2. Jsi sedmnáctiletá dívka somálského původu. Do Rakouska ses dostala teprve nedávno jako uprchlík a neumíš moc číst a psát.

Cvičení > gender v zaměstnání / odborné oblasti > vzdělávací práce, práce s mládeží a sociální práce > Hra o chudobě

3. Jsi vzdělaný inženýr z Iráku a máš v Rakousku azyl. Neumíš moc německy a vyděláváš si jako prodavač novin.
4. Jsi matka tří dětí, které vychováváš sama. Pracuješ v prádelně.
5. Jsi čtyřicetiletý uprchlík z Čečenska a žiješ v uprchlickém táboře v malé obci v Alpách.
6. Jsi předsedkyní zemské organizace mladých lidovců (ÖVP). Tvým rodičům patří středně velká textilka.
7. Jsi dcera iránského velvyslance ve Vídni.
8. Jsi v důchodu. Předtím jsi pracoval v továrně na výrobu obuvi.
9. Je ti 83 let a pobíráš minimální penzi.
10. Jsi sedmadvacetiletý muž bez domova.
11. Jsi postižený mladý muž na invalidním vozíku.
12. Je ti 16 a vyučuješ se na automechanika.
13. Je ti 20 a jsi student. Na studium si přivyděláváš jako číšník a dalšími příležitostnými brigádami.
14. Jsi dcera ředitele banky. Studuješ na ekonomické univerzitě ve Vídni.
15. Jsi nelegální přistěhovalec z Moldávie.
16. Jsi synem čínského přistěhovalce, kterému patří populární řetězec fast-foodových restaurací.
17. Je ti 53. Spolu s manželkou jste vlastnili malou truhlářskou dílnu, která právě zbankrotovala.
18. Jsi partnerka mladého umělce závislého na heroinu.
19. Právě jsi dostudoval/a hotelovu školu a hledáš práci.
20. Jsi devatenáctiletý syn horského sedláka.

Zdroje:

polis aktuell: Armut in Österreich. č. 3, 2006, str. 13-15

vydavatel: Zentrum polis - Politik Lernen in der Schule, Heßgasse 1, 1010 Wien

Tel. 01/42 77-274 44, service@politik-lernen.at, www.politik-lernen.at